

EVROPSKA SOCIJALNA POVELJA UKRATKO

European
Social
Charter

Charte
sociale
européenne

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

"Evropska socijalna povelja i njene procedure monitoringa su značajna sredstva zemalja članica Saveta Evrope u cilju boljeg informisanja i donošenja odluka u oblasti ljudskih prava zajemčenih Poveljom. Oni su dio aranžmana dobrog upravljanja što država duguje svima u sklopu svog zakonodavstva. Dobro demokratsko (ili participativno) upravljanje ide u prilog zemljama članicama koje još uvijek nisu ratifikovale revidiranu Povelju prihvatajući neke, a po mogućnosti, sve odredbe Povelje i proceduru kolektivnih pritužbi".

Duzepe Palmisano, predsednik Evropskog komiteta za socijalna prava

Fotografije: © Savet Evrope
Dizajn i oprema korica:
Odeljenje za dokumente i publikacije (SPDP), Savet Evrope

© Savet Evrope, jun 2020.
Štampano u Savetu Evrope

Prava zajemčena Poveljom

Prava zajemčena Poveljom tiču se svih pojedinaca u njihovom svakodnevnom životu, uz posvećivanje posebne pažnje ugroženim licima i grupama.

Stanovanje

- ▶ Pravni okvir kojim se obezbeđuje smeštaj odgovarajućeg standarda (bezbedan, zdrav i odgovarajuće veličine) (31§1)
- ▶ Pravna i proceduralna zaštita u slučaju iseljenja (31§1, 31§2)
- ▶ Politika i mere za sprečavanje beskućništva (31§2)
- ▶ Obezbeđivanje odgovarajućeg hitnog smeštaja za sve beskućnike (31§2, 13§4)
- ▶ Obezbeđivanje pristupačnog stanovanja u vidu socijalnog stanovanja odgovarajućeg kvaliteta i kvantiteta ili drugim sredstvima (31§3)

Zdravstvena zaštita

- ▶ Obezbeđivanje zdravog okruženja (11§3)
- ▶ Unapređenje javnog zdravlja kroz zdravstveno obrazovanje i skrining (11§2)
- ▶ Prevencija bolesti i nesreća (11§3, 3§2)

- ▶ Obezbeđivanje i delotvoran pristup odgovarajućoj i ekonomski pristupačnoj zdravstvenoj zaštiti (11§1)
- ▶ Hitna medicinska pomoć svima kojima je potrebna, uključujući one koji su prisutni suprotno propisima (13§1, 13§4)
- ▶ Zaštita materinstva, pristup zdravstvenim uslugama (11§1, 11§2), regulisanje radnih uslova žena u vezi sa materinstvom, porodijsko odsustvo (8)
- ▶ Bezbedno i zdravo radno okruženje (3§1, 3§2, 3§3, 3§4, 2§4)

Obrazovanje

- ▶ Besplatno osnovno i srednje obrazovanje za svu decu (17§1, 7§3)
- ▶ Besplatne i efikasne usluge profesionalnog usmeravanja učenika (9)
- ▶ Stručno usavršavanje (uključujući kontinuiranu obuku), pripravnički staž i pristup visokom obrazovanju zasnovan isključivo na individualnim sposobnostima (10)

- ▶ Pristup osoba sa invaliditetom redovnom obrazovanju i obuci, kao i rehabilitaciji (15§1, 10§1, 1§4)
- ▶ Jezičko obrazovanje za migrante (19§11, 19§12)

Zapošljavanje

- ▶ Pristup zapošljavanju:
 - celovita politika zapošljavanja i delovanja radi unapređenja ravnopravnog i delotvornog pristupa zapošljavanju (1§1)
 - besplatne službe za zapošljavanje za tražioce posla (1§3) i mere za ponovno zapošljavanje dugotrajno nezaposlenih (10§4)
 - pristup osoba sa invaliditetom rehabilitaciji (1§4) i redovnom zapošljavanju (15§2)
 - uklanjanje prepreka plaćenom angažovanju radnika u drugim državama članicama (18)
- ▶ Jednake mogućnosti i ravnopravan tretman žena i muškaraca (1§2, 4§3, 20)
- ▶ Zabrana eksploatacije:
 - zabrana prinudnog ili obaveznog rada, regulisanje rada zatvorenika i rada kućne posluge (1§2)
 - zabrana zapošljavanja dece mlađe od 15 godina (7§1)
- ▶ Kolektivni radni odnosi:
 - sloboda osnivanja ili u članjivanja u sindikate i organizacije poslodavaca, nezavisnost i garancije za sindikalne

aktivnosti (5) i zaštita predstavnika radnika (28)

- zajedničke konsultacije (6§1), kolektivno pregovaranje (6§2), rešavanje radnih sporova (6§3) i kolektivna akcija (6§4)
- informisanje radnika, konsultacije (21) i uključivanje u određivanje i unapređenje radne sredine i uslova(22)
- ▶ Zaštita radnika:
 - zdravlje i bezbednost na radu (3), pravični uslovi rada (2) i pristojna naknada (4§1, 4§2, 4§5)
 - privatnost radnika (1§2), zaštita od svih oblika uznemiravanja (26)
 - specifična zaštita mladih radnika (između 15 i 18 godina starosti) (7), zaposlenih žena vezano za materinstvo (8) i radnika sa porodičnim odgovornostima (27)
- ▶ Garancije u slučaju prestanka radnog odnosa (4§4, 24, 25, 29, 8§2, 27§3)

Socijalna zaštita

- ▶ Zaštita od siromaštva i socijalne isključenosti (30)
- ▶ Odgovarajuća socijalna sigurnost (12), uključujući ravnopravan tretman lica koja se kreću između država članica (12§4)
- ▶ Odgovarajuća socijalna i medicinska pomoć za sva lica u stanju potrebe (13§1,13§4)
- ▶ Prevencija, ukidanje ili ublažavanje siromaštva (13§3)

- ▶ Efikasne socijalne usluge (14) odgovarajućeg kvaliteta, uključujući konsultacije, savetovanje, pomoć kod kuće, negu u domu, itd.
- ▶ Mere u korist porodica (npr. porodično savetovanje, usluge medijacije, zaštita od nasilja u porodici, porodične beneficije), ravnopravnost supružnika, zaštita roditeljskih prava, obezbeđivanje kapaciteta i usluga za decu (16, 27§1)
- ▶ Zaštita maloletnika od fizičkih i moralnih opasnosti kao što su seksualna eksploatacija, trgovina ljudima, zloupotreba informacionih tehnologija (7§10) i loše postupanje i zlostavljanje, uključujući telesno kažnjavanje (17)
- ▶ Ravnopravan tretman radnika migranata u vezi sa naknadom i drugim uslovima zapošljavanja, članstvom u sindikatima i uživanjem koristi od kolektivnog pregovaranja, vezano za smeštaj (19§4), kao i poreze i doprinose (19§5) i pristup pravdi (19§7)
- ▶ Porodično okupljanje radnika migranata (19§6) i zaštitne mere protiv deportacije (19§8)

Integracija i učešće

- ▶ Omogućavanje starijim osobama da ostanu aktivni članovi društva putem odgovarajućih beneficija, usluga i kapaciteta, stanovanja i zdravstvene zaštite, uključujući okvir institucionalne zaštite i zaštite od zlostavljanja (23)
- ▶ Učešće lica sa invaliditetom u životu zajednice kroz garancije nediskriminacije, politike izrađene uz konsultaciju sa onima kojih se ona neposredno tiče, tehnička i finansijska pomoć za povećanje autonomije, inkluzivne mere vezane za komunikaciju, mobilnost i prevoz, stanovanje, kulturu i slobodno vreme (15§3)
- ▶ Informacije i usluge za radnike migrante (19§1-3)

Nediskriminacija

Prava iz Povelje moraju biti zajemčena svim zainteresovanim licima, uključujući strance koji zakonito žive i/ili rade, bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su rasa, boja kože, pol, starost, jezik, veroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, zdravlje, pripadnost nacionalnoj manjini, rođenje ili drugi status, uključujući invalidnost (E).

Evropski komitet za socijalna prava

Evropski komitet za socijalna prava (u daljem tekstu: „Komitet“) donosi odluke u usklađenosti nacionalnog zakona i prakse sa Poveljom. Njegovih petnaest nezavisnih članova bira Komitet ministara Saveta Evrope na period od šest godina, uz mogućnost jednog obnavljanja mandata. Komitet donosi odluke u okviru dva postupka: postupka izveštavanja i postupka kolektivnih pritužbi.

Postupak izveštavanja

Države članice redovno dostavljaju izveštaj o tome kako sprovode odredbe Povelje. Svaki izveštaj se odnosi na neke od usvojenih odredaba Povelje.

Komitet ispituje stanje u dotičnim zemljama i odlučuje da li su ta stanja u skladu sa Poveljom. Njegovi „zaključci“ se objavljuju svake godine.

Ako država ne preduzme nikakve mere u vezi sa odlukom Komiteta u smislu da se ne pridržava Povelje, Komitet ministara može uputiti preporuku toj državi, tražeći od nje da izmeni stanje u zakonu i/ili u praksi. Rad Komiteta ministara priprema Vladin komitet,

koji se sastoji od predstavnika vlada država potpisnica Povelje, uz pomoć posmatrača koji predstavljaju organizacije evropskih poslodavaca i sindikate.

Postupak kolektivnih pritužbi

Prema dodatnom protokolu uz Povelju, koji je stupio na snagu 1998. godine, nacionalni sindikati i organizacije poslodavaca, kao i određeni evropski sindikati i organizacije poslodavaca (Evropska konfederacija sindikata (ETUC), BUSINESSEUROPE (prethodno UNICE) i Međunarodna organizacija poslodavaca (IOE)) te određene međunarodne nevladine organizacije imaju pravo da podnose pritužbe Komitetu u vezi sa povredama Povelje. Pored toga, nacionalne nevladine organizacije mogu podnositi pritužbe ako dotična država da izjavu u tom smislu.

Pritužba mora sadržati informacije u kojima se dokumentuje da organizacija koja je podnosi ispunjava uslove Protokola, i u njoj se mora navesti država protiv koje je upućena, odredba ili odredbe Povelje za koje se tvrdi da su prekršene, kao i problematika na koju se odnosi pritužba, zajedno sa svim pratećim objašnjenjima i dokumentima.

Pritužba mora biti napisana na engleskom ili francuskom jeziku ili, u slučajevima nacionalnih organizacija, na službenom jeziku ili jezicima dotične države.

Komitet razmatra pritužbu, i kada i ako se pritužba proglaši prihvatljivom, pisani postupak započinje razmenom podnesaka između

strana. Komitet može odlučiti da održi javnu raspravu tokom razmatranja pritužbe. Komitet konačno donosi odluku o meritumu pritužbe, koju prosleđuje stranama u postupku pritužbe i Komitetu ministara u izveštaju koji se objavljuje u roku od četiri meseca.

Kada Komitet utvrdi povredu Povelje, Komitet ministara Saveta Evrope poziva tuženu državu da navede mere koje su preduzete kako bi se stanje uskladilo. On usvaja rezoluciju i, po potrebi, može preporučiti dotičnoj državi da preduzme konkretne mere kako bi stanje uskladila sa Poveljom.

Dejstva primene Povelje u različitim državama

Kao rezultat sistema monitoringa, države menjaju svoje zakonodavstvo i/ili praksu kako bi se situacija uskladila sa Poveljom. Pojediniosti o tim rezultatima (i aktuelnim događajima) date su u listama sa podacima za pojedinačne zemlje dostupnim na internet stranici: www.coe.int/socialcharter

Više informacija o Povelji

- ▶ veb-stranica Socijalne povelje sadrži, posebno, sve nacionalne izveštaje, zaključke i odluke Evropskog komiteta za socijalna prava i liste sa podacima o državama;
- ▶ baza podataka o Povelji na HUDOC-u (<http://hudoc.esc.coe.int>) i sažeti prikaz sudskih odluka vezanih za Povelju

omogućavaju da se saznaju informacije o sudskoj praksi Komiteta;

- ▶ zbirna bibliografija, koja se redovno ažurira.

Department of the European Social Charter
Directorate General Human Rights and Rule of Law
Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex

- ▶ **E-pošta:** social.charter@coe.int
- ▶ **Web:** www.coe.int/socialcharter
- ▶ **Twitter:** [@social_charter](https://twitter.com/social_charter)

Države članice Saveta Evrope i Evropske socijalne povelje

Stanje 1. juna 2020. godine

Države članice	Potpisi	Ratifikacije	Usvajanje postupka kolektivne pritužbe
Albanija	21/09/1998	14/11/2002	
Andora	04/11/2000	12/11/2004	
Armenija	18/10/2001	21/01/2004	
Austrija	07/05/1999	20/05/2011	
Azerbejdžan	18/10/2001	02/09/2004	
Belgija	03/05/1996	02/03/2004	23/06/2003
Bosna i Hercegovina	11/05/2004	07/10/2008	
Bugarska	21/09/1998	07/06/2000	07/06/2000
Hrvatska	06/11/2009	26/02/2003	26/02/2003
Kipar	03/05/1996	27/09/2000	06/08/1996
Češka	04/11/2000	03/11/1999	04/04/2012
Danska	* 03/05/1996	03/03/1965	
Estonija	04/05/1998	11/09/2000	
Finska	03/05/1996	21/06/2002	17/07/1998 X
Francuska	03/05/1996	07/05/1999	07/05/1999
Gruzija	30/06/2000	22/08/2005	
Nemačka	* 29/06/2007	27/01/1965	
Grčka	03/05/1996	18/03/2016	18/06/1998
Mađarska	07/10/2004	20/04/2009	
Island	04/11/1998	15/01/1976	
Irska	04/11/2000	04/11/2000	04/11/2000
Italija	03/05/1996	05/07/1999	03/11/1997
Letonija	29/05/2007	26/03/2013	
Lihtenštajn	09/10/1991		
Litvanija	08/09/1997	29/06/2001	
Luksemburg*	* 11/02/1998	10/10/1991	

Države članice	Potpisi	Ratifikacije	Usvajanje postupka kolektivne pritužbe
Malta	27/07/2005	27/07/2005	
Republika Moldavija	03/11/1998	08/11/2001	
Monako	05/10/2004		
Crna Gora	22/03/2005	03/03/2010	
Holandija	23/01/2004	03/05/2006	03/05/2006
Norveška	07/05/2001	07/05/2001	20/03/1997
Poljska	25/10/2005	25/06/1997	
Portugal	03/05/1996	30/05/2002	20/03/1998
Rumunija	14/05/1997	07/05/1999	
Ruska Federacija	14/09/2000	16/10/2009	
San Marino	18/10/2001		
Srbija	22/03/2005	14/09/2009	
Republika Slovačka	18/11/1999	23/04/2009	
Slovenija	11/10/1997	07/05/1999	07/05/1999
Španija	23/10/2000	06/05/1980	
Švedska	03/05/1996	29/05/1998	29/05/1998
Švajcarska	06/05/1976		
Severna Makedonija	27/05/2009	06/01/2012	
Turska	06/10/2004	27/06/2007	
Ukrajina	07/05/1999	21/12/2006	
Ujedinjeno Kraljevstvo	* 07/11/1997	11/07/1962	
Broj država	47	2 + 45 = 47	9 + 34 = 43

Datumi koji su podebljani odgovaraju datumima potpisivanja ili ratifikacije Povelje iz 1961. godine; ostali datumi odgovaraju potpisu ili ratifikaciji revidirane povelje iz 1996. godine.

* Države čija je ratifikacija potrebna za stupanje na snagu Protokola o izmeni iz 1991. godine. U praksi se ovaj protokol već primenjuje, u skladu sa odlukom Komiteta ministara.

X Država je priznala pravo nacionalnim NVO da podnose kolektivne pritužbe protiv nje. Ova tabela.

se redovno ažurira na veb-stranici Povelje:
www.coe.int/socialcharter

Evropska socijalna povelja, usvojena 1961. godine i revidirana 1996. godine, predstavlja pandan Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima u oblasti ekonomskih i socijalnih prava. Njome se garantuje širok spektar ljudskih prava vezanih za zapošljavanje, stanovanje, zdravstvo, obrazovanje, socijalnu zaštitu i socijalnu pomoć.

Nijedan drugi pravni instrument na sveevropskom nivou ne pruža takvu široku i potpunu zaštitu socijalnih prava kao što je to predviđeno Poveljom.

Povelja se stoga smatra socijalnim ustavom Evrope i predstavlja suštinsku komponentu arhitekture ljudskih prava kontinenta.

www.coe.int/socialcharter

Savet Evrope je vodeća organizacija za ljudska prava na kontinentu. Obuhvata 47 država, od kojih su 27 članice Evropske unije. Sve države članice Saveta Evrope potpisale su Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, sporazum čiji je cilj zaštita ljudskih prava, demokratije i vladavine prava. Evropski sud za ljudska prava nadgleda primenu Konvencije u državama članicama.

www.coe.int

European
Social
Charter

Charte
sociale
européenne

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE